

διάλογοι καταλλαγής

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ★ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1999 ★ Αριθμ. Φύλλου 52

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ • GR - 73006 ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ

«Ή ζωή ἐν τάφῳ» θα μπορούσε να ονομασθεί αυτό το έργο της Viola Berki (*Ονυγγαρία*),
από το πρόγραμμα της ΟΑΚ «ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΠΡΟΣ ΠΡΟΣΩΠΟΝ»

Η ΖΩΗ ΕΠΙΚΡΑΝΘΗ!

«Ἄνέστη Χριστός καὶ ζωή πολιτεύεται.

Ποῦ σου θάνατε τό κέντρον; ποῦ σου "Άδη τό νήκος;"
ἐρωτᾷ μετά Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου δι Παναγιώτατος
Οἰκουμενικός Πατριαρχῆς Βαρθολομαῖος εἰς τὴν
Πατριαρχικὴν Ἀπόδειξιν ἐπὶ τῷ Ἀγίῳ Πάσχᾳ. Καὶ, ἀνα-
φερόμενος εἰς τοὺς καρπούς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου,
προσθέτει:

«Πολιτεύεται, ἀπλώνεται παντοῦ δηλαδή ώς ἄνθος
ἀνοίξεως ἡ ζωή καὶ γίνεται καὶ πάλιν κυρίαρχος πραγμα-
τικότης καὶ ὀραιότης ἐν πᾶσι. Πλήρωμα ζωῆς. Περιουσία
ζωῆς. Χάρις καὶ πλοῦτος ζωῆς καὶ χαρά καὶ εἰρήνη καὶ
φῶς! Οὗτως ὑποδεχόμεθα, οὕτω χαιρόμεθα, οὕτω

βιοῦμεν οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί τὴν ἀνάστασιν τοῦ
Χριστοῦ... Διά τό πολυθρόνητον τοῦτο τραῖμα ἐπικράν-
θη δι "Άδης. Ἐπικράνθη καὶ γάρ κατηγήθη. Καὶ γάρ ἐνε-
παίχθη. Καὶ γάρ ἐνεκρώθη. Καὶ γάρ ἐδεσμεύθη. Ναί,
ἀδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά: Ἐπικράνθη δ
"Άδης. Ἐπικράνθη!».

Διατηροῦντες τό γλωσσικόν ὑφος τοῦ Πατριαρχικοῦ
κειμένου καὶ προεκτείνοντες τά ἀνωτέρω ἐπὶ τάς προσφά-
τους δοκιμασίας ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ, προσθέτομεν: Ναί,
ἐπικράνθη δι "Άδης. Ἀτυχῶς δμως ἡ σήμερον δεσπόζουσα
πραγματικότης προσεπιλέγει, βιώσα σφοδρῶς: καὶ ἡ ζωή
ἐπικράνθη!

Συνέχεια στη σελ. 428

Συνέχεια από τη σελ. 427

Καὶ ὄντως ἐπικράνθη, ἰδίως κατά τὸν λίγοντα αἰῶνα καὶ δὴ προσφάτως πολλαπλῶς ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων:

Ἐπικράνθη, καὶ γάρ ἡτελίσθη χυδαίως.

Ἐπικράνθη, καὶ γάρ ἐμαστιγώθη βαναύσως.

Ἐπικράνθη, καὶ γάρ ἐταπεινώθη βιαίως.

Ἐπικράνθη, καὶ γάρ μῆνιν ὑπέστη τυράννων.

Ἐπικράνθη, καὶ γάρ θυσία προσεφέρθη πολέμων ματαίων.

Ἐπικράνθη, καὶ γάρ βορὰ ἀφέθη παθῶν ἀκορέστων.

Ἐν ὅψει τῶν ἀνωτέρω, εὐστόχως παρετήρησεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χριστόδουλος, δι τὸν ἐντρέπεται λογίζομενος ὅτι Χριστιανούς ἀποκαλοῦν ἔαντούς οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες. Καὶ ὄντως: Τό βόρειον κυρίως ἡμισφαῖρον τοῦ πλανήτου, τὸ χριστιανικόν, διοισθᾶντον εἰς χαμαιζήλιαν (μετ' αὐτοῦ δὲ) ἀτυχῶς καὶ ἡ ἄλλοτε πότε μήτηρ τῶν φύτων χριστιανική Εὐρώπη), περιέρχε-

ται σταθερῶς ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πνευματικοῦ θανάτου, κατεργάζεται διά τοῦτο ἀλογίστως, ἀναισχύντως καὶ ἀσυστόλως τὸν βιολογικὸν θάνατον μυριάδων ἀνθρώπων, ἐνσπείρει ἀπελπισίαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐπιζώντων καὶ οἰκοδομεῖ ἐπὶ ἐρειπίων τὸ βασίλειον τῆς ANTI-ZΩΗΣ!

Ἐπείγουσα διά τοῦτο ἡ ἀνάγκη, ὅπως ὑπακούσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν παρηγόρον κλῆσιν τοῦ Πατριάρχου:

«Ἄναστασις σημαίνει νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου. Σημαίνει ἐπομένως ζωὴ, βεβαιότης ζωῆς ἐν Θεῷ, ζωῆς αἰωνίου. Ὁ σεβόμενος τὸν Ἀναστάντα, σέβεται καὶ τὴν δωρεάν τῆς ἀναστάσεως, τὴν ζωὴν. Τὴν ζωὴν τὴν ἴδιαν. Τὴν ζωὴν τοῦ συνανθρώπου. Τὴν ζωὴν τοῦ ἀντιπάλου. Τὴν ζωὴν τοῦ ἐχθροῦ. Τὴν ζωὴν τοῦ περιβάλλοντος κόσμου. Σέβεται τὴν ζωὴν καὶ ὑπομένει τὰς θλίψεις αὐτῆς, θεωρῶν τὰ πάντα ὑπὸ τὸν γλυκασμόν τῆς ἀναστάσεως». Διά τοῦτο «ἡλθε καὶ πάλιν ἡ ὥρα, ἵνα ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, οἱ ἀκραδάντως εἰς τὴν ἀνάστασιν πιστεύοντες, γίνωμεν καὶ πάλιν μάρτυρες τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ (Πράξ. 1, 22)».

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ 1999

Παρακαλούμε τους φίλους αναγνώστες να συγχωρήσουν το τυπογραφικό λάθος που ἐγίνε στην αντίστοιχη σελίδα του προηγούμενου τεύχους, ὃπου αναγράφεται ο τίτλος «Εκδηλώσεις Γ...», αντί του ορθού Δ' τριμήνου.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

14. 8ο Δημοτικό Σχολείο Χανίων (ξενάγηση, γνωριμία με το ἔργο του Ιδρύματος, διπώς γίνεται και για τις περισσότερες ομάδες επισκεπτών).
17. Στο Αμφιθέατρο της ΟΑΚ δίδεται παράσταση του

ΔΗΠΕΘΕΚ με το ἔργο του Γ. Σουρή «Ἄλλα ντ' ἄλλων».

18. Με την ευκαιρία της αυριανής εορτής του Αγίου Μακαρίου ο αδελφός της Ι. Μονής Γωνιάς π. Χρύσανθος Κελαιδής τελεί τον Εσπερινό στο χώρο του «Κα-

θίσματος» (βράχος βιορείως της ΟΑΚ). Συμπροσεύχονται το προσωπικό της Ακαδημίας, κάτοικοι της περιοχής και τα μέλη της κατασκήνωσης στο Ευρωμεσογειακό Κέντρο Νεότητας.

20. Γυμνάσιο Βάμου.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

1545 13. Ισόρροπη ανάπτυξη χωρίς ανισορροπίες: Η περίπτωση του Ανατολικού Σελίνου

Ο πως είναι γνωστό, ήδη από το 1990 η ΟΑΚ εφαρμόζει το πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ 2020» (Διάλογοι Καταλλαγής 17, Απρίλιος 1990), στα πλαίσια του οποίου έχουν αναπτυχθεί πολλές δραστηριότητες τοπικού, παγκρήτιου και γενικότερου επιπέδου. Στόχος του προγράμματος είναι να παρακολουθούμε με εγρήγορση και διάλογο το εκάστοτε παρόν της Κρήτης από τη σκοπιά της ευθύνης όλων μας για το μέλλον του νησιού μας, ολόκληρης της Χώρας μας και του ευρύτερου περίγυρού της. Τόσο κατά τις παραπάνω δραστηριότητες, όσο και σε ειδικότερα συνέδρια, καιρόι αιτήμα υπήρξε και παραμένει η ΙΣΟΡΡΟΠΗ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ της Κρήτης. Η επίτευξη του δίκαιου και αναγκαιότατου αυτού στόχου προϋποθέτει, μεταξύ ἄλλων, την πρόληψη και αποτελεσματική αντιμετώπιση της όποιας ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ.

Το γεωγραφικό διαμέρισμα του Ανατολικού Σελίνου, καίτοι διόλου δεν υστέρησε σε προσφορές και θυσίες υπέρ του έθνους, αφέθηκε σχεδόν αβοήθητο όχι μόνο μετά τις δοκιμασίες του τελευταίου πολέμου, αλλά και ύστερα από τη μεγάλη καταστροφική φωτιά του 1994. Παρ' όλ' αυτά διαθέτει την αναγκαία δυναμική για ανάπτυξη και ελπίδα.

Πρόσφατα εκφράσθηκε και διά του Τύπου

έντονη ανησυχία και διαμαρτυρία της εξόχως προβληματικής αυτής περιοχής για διαφανόμενο αποκλεισμό της από αναπτυξιακούς προγραμματισμούς, αναγκαίους για την ουσιαστική στήριξή της. Προκειμένου να προληφθούν εξελίξεις, που θα προδικάσουν αρνητικά το μέλλον της περιοχής αυτής, αλλά και να μελετηθεί μια χαρακτηριστική περιπτώση υποβάθμισης και εργίμωσης, η Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης, στα πλαίσια του ως άνω προγράμματος «ΚΡΗΤΗ 2020» και σε συνεργασία με το νεοσύντατο Δήμο Ανατολικού Σελίνου και με την ευλογία της οικείας Ιεράς Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου, οργάνωσε Ημερίδα προς συζήτηση του παραπάνω ζωτικού προβλήματος. Το συνέδριο χαιρέτησαν και διατύπωσαν εποικοδομητικές σκέψεις και προτάσεις οι Βουλευτές Χανίων Χ. Μαρκογιαννάκης, Σ. Μιχελογιαννης, Εμμ. Σκουλάκης, οι Δήμαρχοι Χανίων Γ. Τζανακάκης, Κολυμπαρίου Π. Πολυχρονίδης, Ακρωτηρίου Α. Γιαννακάκης κ.α. Στην Ημερίδα έλαβαν επίσης μέρος οι Αντινομάρχες Χανίων Α. Τζατζάνης και Γ. Αγοραστάκης, εκπρόσωποι διαφόρων υπηρεσιών, πολλοί Σελινιώτες και άλλοι ενδιαφερόμενοι.

Έγιναν οι ακόλουθες εισηγήσεις:

Το πρόγραμμα της ΟΑΚ «ΚΡΗΤΗ 2020» και το Ανατολ. Σέλινο (Αλέξ. Κ. Παπαδερός, Γεν. Διευθυντής της ΟΑΚ). Ανατολ. Σέλινο: Συνοπτική παρουσίαση των προβλημάτων του (Δημ. Γ. Μπασιάς, Δήμαρχος Ανατολ. Σελίνου). Εργίμωση ή ανάπλαση της ελληνικής υπαίθρου; (Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος). Αναπτυξιακή δυναμική του Ανατολ. Σελίνου και τρόποι αξιοποίησής της (Νικόλ. Ξυνίδης, Ευτύχιος Σταυριανούδακης.). Αειφόρος ανάπτυξη. Παράδειγμα: Ομαλός - Γρε Λέσκα (Κωνσταντίνος Πρωτοπαπαδάκης). Η σκάφη σκάφη και τα σύκα σύκα! (Προκόπης Τωμαδάκης). Το ανθρώπινο δυναμικό του Ανατολ. Σελίνου. Μνήμες και διδάγματα (Σταμ. Αποστολάκης). Τοπικότητα και παγκοσμιοποίηση. Μια ματιά στις οικονομικές εξελίξεις (Ευτύχιος Δαμιανάκης). Αναπτυξιακή δυναμική του Ανατολ. Σελίνου και τρόποι αξιοποίησής της (Σπύρος Πρωτοπαπαδάκης). Σούγια: Προβλήματα και προοπτικές (Αρχόντισσα Παπαδερού-Ναναδάκη). Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη (Ευτύχιος Λαμπουνάκης). Εμπειρίες ενός εφημερίου (Αιδεο. Ευτύχιος Ανδρουλάκης). Το Ανατολ. Σέλινο και τα λοιπά διαμερίσματα της Επαρχίας (Κ. Κονταδάς, Δήμαρχος Καντάνου, Γ. Δερμιτζάκης, Δήμαρχος Πελεκάνου).

Για τα παραπάνω θέματα έγινε διεξοδική συζήτηση και διατυπώθηκαν συγκεκριμένα αιτήματα και προτάσεις.

Η Ορθόδοξη Ακαδημία εκφράζει και από τη θέση αυτή θερμές ευχαριστίες προς όλους τους συ-

ντελεστές της σημαντικής αυτής Ημερίδας, καθώς και την ευχή, να συνεχισθεί η σύμπνοια και η αποφασιστικότητα, προκειμένου να επιτευχθεί το άριστο δυνατό αποτέλεσμα.

Χορηγοί της Ημερίδας ήταν η Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης και η Γενική Τράπεζα της Ελλάδος. Σημαντική βοήθεια πρόσφεραν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και μάλιστα η EPA Χανίων κατά την προετοιμασία της Ημερίδας, καθώς και με τη ζωντανή αναμετάδοση μεγάλου μέρους των εισηγήσεων, μερικές από τις οποίες δημοσιεύθηκαν στον τοπικό Τύπο και στα «Χρονικά Κισάμου και Σελίνου». Επίσης προβλήθηκε τανία σχετική με τα προβλήματα του Σελίνου, που ετοίμασαν η EPA Χανίων και το Creta Channel. Για τη συνδρομή αυτή ευχαριστούμε τον Ιωάννη Χαλκιαδάκη, το γιο του Μανόλη, τον Μπάμπη Παπαδάκη και όλως ιδιαιτέρως την Κατερίνα Χαραλαμπάκη.

Ο Νομάρχης Χανίων Γ. Κατσανεβάκης, συνοψίζοντας τα συμπεράσματα της Ημερίδας, παρατίρησε μεταξύ άλλων τα εξής:

«Φτάσαμε στο τέλος της Ημερίδας, αγαπητοί φίλοι. Και λογικό είναι να αναρωτιόμαστε όλοι μας, αν είμαστε θετικοί στην κατάληξη. Αν είμαστε ικανοποιημένοι με αυτά που είπαμε και αν αποκομίσαμε σωτές εντυπώσεις για τα προβλήματα που συζητήσαμε. Επομένως, μερικές διαπιστώσεις πρέπει να γίνονται. Πιστεύω και νομίζω, ότι είναι κοινή συνείδηση όλων μας, ότι οι διαπιστώσεις είναι πάρα πολύ θετικές. Ότι όλοι οι ομιλητές είχαν υψηλής στάθμης εισηγήσεις και έθεσαν προβλήματα και θέματα, που προβλημάτισαν όλους μας και μας άνοιξαν ορίζοντες και μας δημιούργησαν τη διάθεση να δούμε πιο κοντά τα προβλήματα του Ανατολ. Σελίνου.

Προηγουμένως να κάνω μια διευχρίση, για να καταλάβετε πόσο θετικό είναι αυτό. Ξέρετε, στην Ενδιάπη τώρα τον τελευταίο καιρό, σε διάφορα κείμενα ο πολίτης, ο λαός, αντιμετωπίζεται με μια ιδιόρρυθμη για μας λέξη, που μας προβληματίζει αρνητικά. Ο πολίτης αναφέρεται ως «πελάτης», με την έννοια του χρήστη των υπηρεσιών από το Κράτος-μέλος ή από την Περιφέρεια. Ο «πελάτης», ο οποίος χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες πρόσνοιας, τις υπηρεσίες παιδείας, συμμετέχει σε γεωργικά προγράμματα όχι ως πολίτης που θέλομε εμείς να νομίζουμε ότι είναι το σωστό. Και έχει μεγάλη σημασία να καταλάβουμε τη διαφορά. Ότι η αρχαιοελληνική έννοια του πολίτη δεν σημαίνει τίποτ' άλλο, παρά τη συστρατευσή μους με τα μέλη της κοινωνίας, της πόλης, όπως τα ένιωθαν οι αρχαίοι Έλληνες, για να προχωρήσουμε τα προβλήματα της πολιτείας, της κοινωνίας, μέσα από το προσωπικό μας όφελος και την απομική μας παρουσία. Αυτά τα πράγματα λίγο μαζοποιούνται τώρα τελευταία με

την έννοια της παγκοσμιοποίησης και του ανταγωνισμού. Καί είναι παρόγορα πως εδώ, στη μικρή κοινωνία που ασχολούμεθα με θέματα του Ανατολ. Σελίνου, δείξαμε εναυσθησία και συνείδηση πολίτη.

Οι διαπιστώσεις, λοιπόν, που μπορεί να κάνει κανές επιγραμματικά είναι οι εξής:

- Απαντήθηκε θετικά το ερώτημα του Σεβασμιωτάτου, που έθεσε το πρώτο. Τί είναι ανάπτυξη; Νομίζω, ότι το περιεχόμενο που δώσαμε όλοι μας είναι ανθρωποκεντρικό. Και αυτό είναι ένα ποιοτικό στοιχείο που μας δίνει θάρρος και κουράγιο να παλέψουμε σωστά, γιατί είμαστε στο σωστό δρόμο.

- Η δεύτερη διαπίστωση, πολύ ευχάριστη, είναι ότι έγινε απογραφή όλων των πραγματικών, ουσιαστικών προβλημάτων του Ανατολ. Σελίνου, που είναι δυνατόν να επιλυθούν. Δεν υπάρχει κανένα κενό. Και ευτυχώς δεν σηκώθηκε κάποιος να πει και δεν θα πει στο μέλλον, ότι χρειαζόμαστε μελετητές να μας μελετήσουν τα προβλήματα του Ανατολ. Σελίνου και να κάνουμε αναπτυξιακές μελέτες.

Ετέθησαν σήμερα όλα, καθολικά. Και πάρα πολύ σωστά. **Φτάνει να τα θυμόμαστε!**

- Η τρίτη διαπίστωση είναι πως υπάρχει ένα μεγάλο κεφάλαιο εδώ, που διαπιστώθηκε από τον τρόπο που έγιναν οι εισηγήσεις και που δεν απογράφεται πουθενά. Είναι **το κεφάλαιο της γνώσης και της αγάπης για τον τόπο του Ανατολ. Σελίνου.** Ξέρετε, στα δελτία τα απογραφικά της Κοινότητας απογράφονται όλα τα ανταγωνιστικά και ανταποδοτικά μεγέθη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) δίνει χρήματα μόνο όπου προσδοκά οφέλη -εννοούμε οικονομικά-. Η Ε.Ε. δεν μπορεί να χορηματοδοτήσει ένα πνευματικό κέντρο, γιατί αυτό δεν έχει έσοδα. Δεν δημιουργεί εισόδημα, δεν δημιουργεί χρήματα. Μπορεί να χορηματοδοτήσει ένα άλλο έργο, που δημιουργεί εισόδημα με οποιοδήποτε τρόπο και μορφή. Απ' αυτή, λοιπόν, την άποψη δώσαμε εμείς τη διάσταση, ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι το κέντρο των δραστηριοτήτων μας και ότι έχουμε μέσα μας εσωτερικά στοιχεία, που, αν τα βγάλουμε κατάλληλα στην επιφάνεια, μπορούν να μας δώσουν μια ανάπτυξη, όπως ακριβώς την περιέγραψε ο Σεβασμιώτατος το πρώτο. Ανθρωπιάς! Και να μην υπάρχει ερήμωση ούτε υπαίθρου, ούτε ανθρώπου. Άλλα αντίθετα, **ανάπλαση και της υπαίθρου και του ανθρώπου.**

- Το τέταρτο, που φαίνεται και ίσως αρνητικό εκ πρώτης όψεως, είναι ότι διεφάνησαν, ενδεχομένως, για ορισμένους επιπόλαιους στη σκέψη, αντιθέσεις εσωτερικές. Τελικά φάνηκε **η δύναμη της ενότητας** που έχει το Σέλινο. Όλοι μαζί στον ίδιο δρόμο. Γιατί νιώθουμε μέσα μας, ότι το καλό του άλφα Δήμου του Σελίνου συμπαρασύρει ή επηρεάζει και την πρόσοδο του διπλανού Δήμου.

Απ' αυτή, λοιπόν, την άποψη, θα μπω στον πειρασμό να πω μια παλιά θέση που είχα για τις συνενώσεις, για τον Καποδίστρια. Τότε, το '94, που πρωτοέγινε συζήτηση, έλεγα: Για να διατηρήσουμε και την τοπική μας ταυτότητα -με τη στενή έννοια της Επαρχίας- έπρεπε να υπάρχουν οι Δήμοι σε επίπεδο Επαρχίας. Να υπάρχει ο Δήμος Σελίνου ενιαίος, όμως να υπάρχουν και Κοινότητες. Προσέξτε, να υπάρχει ο Δήμος Αποκορώνου, ο Δήμος Σφακίων (ο μόνος που απέμεινε) για να έχουμε και την ιστορική μας μνήμη, που είναι και η αναγνώριση της ιστορίας μας, αλλά και η ελπίδα του μέλλοντος. Οι Κοινότητες να υπάρχουν όπως ήταν παλιά. Άλλα με αριθμοδιότητες που θα είναι στην πρωτεύουσα της Επαρχίας, ας το πούμε έτσι, η οποία θα έχει τον υπεύθυνο σχεδιασμό της ανάπτυξης. Γιατί τώρα, θα το δούμε στην πορεία, ένας Δήμος, για να είναι ολοκληρωμένος, πρέπει να έχει Τράπεζα, Πρωτοδικείο, Συμβολαιογραφείο, Λύκειο, Παιδικό Σταθμό, Αστυνομία... Όλα αυτά μαζί ένας μικρός Δήμος με 1500 κατοίκους δεν μπορεί να τα έχει. Θα παρουσιαστούν, λοιπόν, προβλήματα δυσλειτουργίας, που δεν θα φταίει ούτε ο Δήμαρχος, όσο άριστος και τέλειος και αν είναι, ούτε η Πολιτεία, που δεν θα έχει τη δυνατότητα να κάνει την παροχή αυτών των υπηρεσιών και αυτών των υποδομών. Απ' αυτή, λοιπόν, την άποψη απομένει τι; Αυτό που ελέχθη από μερικούς ομιλητές: **Η διαδημοτική συνεργασία.** Πρέπει οι τρεις Δήμαρχοι του Σελίνου, άτυπα, να θεωρήσουν ότι είναι μια ενιαία οντότητα και επομένως σε συνεχή επαφή και συνεργασία μεταξύ τους. Να έχουν τουλάχιστον κοινούς στρατηγικούς στόχους. Το θέμα των απορριμμάτων σαφώς είναι θέμα Επαρχίας Σελίνου, όχι κάθε Δήμου χωριστά. Το θέμα ορισμένων προϊόντων στην πρωτότητά τους προς τα έξω. Το μέλι π.χ., τα βότανα, με μια διαδημοτική συνεργασία επιχειρηματική μπορούν να προωθηθούν καλύτερα. Και αυτά είναι τα ανοίγματα που πρέπει να κάνουν οι καινούριοι Δήμοι. Όχι στην παραδοσιακή αντλητική, ότι περιοριζόμενη σε υποδομές δρόμων, υδρεύσεων, αρδευόσεων. Να μπούμε και λίγο παραπέρα. Σε ποιοτικά πεδία, που δημιουργούν εισόδημα, αλλά ποιοτικό εισόδημα, που πολλαπλασιάζει την ανθρώπινη ανάπτυξη που θέλουμε όλοι μας. Απ' αυτή, λοιπόν, την άποψη ο απολογισμός είναι θετικός.

- Για να φύγουν οι παρεξηγήσεις που έγιναν σε σχέση με το δρόμο του Ανατολ. Σελίνου:

(αναφέρονται αριθμητικά στοιχεία για τα Κοινωνικά κονδύλια και τη διαχείρηση τους κυρίως από τα Υπουργεία ή την Περιφέρεια και πολύ λιγότερο από τις Νομαρχίες, και τονίζεται η ανάγκη, να επιδιωχθεί η ένταξη στο λεγόμενο εθνικό σκέλος μερικών σοβαρών έργων, όπως είναι κάθετοι

οδικοί αξονες, ώστε να αυξηθεί το συνολικό όφελος του τόπου).

Ο Νομάρχης συνέχισε:

● Απ' αυτή την άποψη δεχθείτε ότι οι κινήσεις γίνονται σωστά. Και μια απάντηση σε σχέση με τις πιθανές μελέτες. Είναι μερικά τμήματα του δρόμου, που πράγματι χρειάζονται οιξική χάραξη. Άρα ουσιαστική μελέτη επέμβασης. Μερικά τμήματα. Δεν σημαίνει όμως ότι δεν υπάρχουν τμήματα του δρόμου, όπου στην υφιστάμενη περίπου χάραξη μπορούν να γίνουν βελτιώσεις. Διαπλατύνσεις δηλ., και χαράξεις επιτόπου, ούτως ώστε να μη χάσουμε χρόνο. Προσέξτε, το είπα το πρωΐ: 70 εκατομμύρια μόνο έχει η Νομαρχία για φέτος. Αναγνωρίζοντας την προτεραιότητα και την ευαισθησία που έχουμε δύο μας, τα οιξικά στο Ανατολ. Σέλινο, στο δρόμο. Άλλα 70 καταφέραμε να εκμαιεύσουμε από τον Περιφερειάρχη. Μας τα δίνει. Πάλι στον ίδιο δρόμο θα οιχτούνε. 140 εκατομ. Θα δουλεύονται εφέτος. Για ξεκίνημα. Πουθενά άλλου στο Νομό δεν θα δουλεύεται άλλο έργο οδοποιίας. Αυτό δεν λύνει το πρόβλημα, αλλά δείχνει μια διάθεση. Τη διάθεση της συστράτευσης, της αναγνώρισης των προτεραιοτήτων. Να φτάσει και ο δρόμος αυτός του Ανατολ. Σελίνου σιγά-σιγά, έστω το βαθμό κακομοιριάς των άλλων καθέτων δρόμων. Γιατί κανένας δεν είναι τελειω-

μένος. Μη νομίζομε ότι υπάρχει τελειότητα στην περιοχή Βρύσσες-Χώρα Σφακίων. Κι εκεί πάρα πολλά κοινάτια θέλουν πολλά χρήματα ακόμη για να τελειώσουν. Άλλα να έχουμε μια ισόρροπη εσωτερική ανάπτυξη στο θέμα των καθέτων δρόμων. Αυτή είναι η λογική μας.

● Λοιπόν, μ' αυτές τις σκέψεις, νομίζω ότι έχουμε ένα πάρα πολύ μεγάλο και ουσιαστικό θετικό απολογισμό από τη σημερινή Ημερίδα. Και δίνει το παραδειγμα για ανάλογες Ημερίδες με ενότητες όχι μόνο Δήμων, αλλά με ενότητες προβλημάτων, σε επίπεδο Νομού. Να μπορούμε στο φιλόξενο χώρο της Ορθοδόξου Ακαδημίας να τα συζητούμε. Το περιβάλλον, άλλωστε, μας υποβάλλει. Και ιδιαίτερα η παρουσία του Σεβασμιωτάτου. Να εξαντλούμε τη σοβαρότητά μας και την αγάπη μας για τον τόπο. Και πραγματικά εμείς, ως αυτόφωτα πια όντα της τοπικής κοινωνίας, να σχεδιάζομε, να χαράζομε την ανάπτυξη μας και να πάφομε σιγά-σιγά να είμαστε ετερόφωτοι, διεκδικώντας απλά και μόνο από την Πολιτεία, από κάποιους που χαράσσουν πολιτικές τυχαία και με διάφορους αρνητικούς τρόπους. Για να πούμε ότι υπηρετούμε τον τόπο σωστά, ότι θέλουμε ανθρώπινη ανάπτυξη, ότι θέλουμε η κοινωνία μας να γίνει καλύτερη απ' αυτήν που έχουμε ακόμη πιο καλή στα παιδιά μας».

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

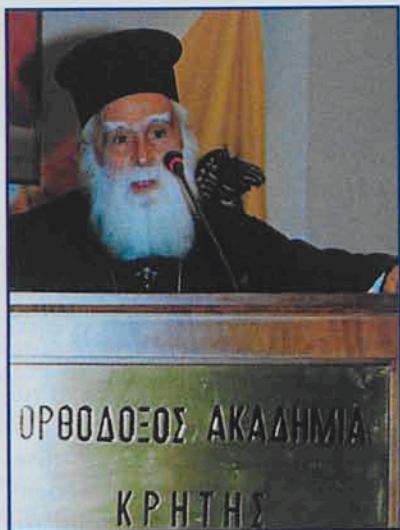
(Από την εισήγηση του Σεβασμ. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίου)

«Στο θέμα του συνεδρίου γίνεται λόγος για ανάπτυξη. Είμαι βέβαιος ότι από τότε που ο άνθρωπος συνειδητοποίησε την ύπαρξή του και τη θέση του στον κόσμο και το περιβάλλον του, μιλεί για ανάπτυξη. Για ανάπτυξη του ίδιου του εαυτού του. Για ανάπτυξη του τόπου του. Αναπτύσσομε και αναπτυσσόμεθα. Και πάντα μένουμε πίσω. Πάντα έχει ο άνθρωπος κάτι να κάνει. Αυτό είναι καλό. Η κίνηση προς τα εμπρός. Προς το παραπέρα. Προς το καλύτερο. Νομίζω ότι αυτό είναι μια από τις βασικές δωρεές που έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο. Όταν τον έπλασε, όταν του είπε: πήγαινε να κάνεις αυτό, να κυριεύσεις τη γη, να την εξιχνιάσεις, να τη

δουλέψεις για να ζήσεις, κ.λπ. Το μείζον βέβαια είναι η πρωτοπορία του ανθρώπου. Άλλα και το κύριο πρόβλημα. Γιατί ενώ ο άνθρωπος ομιλεί για την ανάπτυξη του κόσμου, δεν ομιλεί για την ανάπτυξη του εαυτού του όσο πρέπει. Ή ομιλεί μόνο από μια πλευρά. Η χριστιανική πίστη λέει, ότι ο άνθρωπος έχει πάρει το χάρισμα, τη δυνατότητα και την εντολή να προάγεται, να προοδεύει και να φτάνει στη θέωση. Αυτός είναι ο μακρινός στόχος, που η Εκκλησία μας δίδει στον άνθρωπο. Ο άνθρωπος επλάσθη κατ' εικόνα και καθ' ομοιωσιν. Και για μια στιγμή έχασε το κατ' εικόνα. Έχασε αυτά τα προσόντα, τις δωρεές που πήρε από το Θεό. Ο Χριστός τα υπενθύμισε, τα έφερε πάλι

στον κόσμο και του είπε: άντε τώρα να προχωρείς, να φθάσεις μέχρι τη θέωση. Στην ηθική τελειότητα. Ο άνθρωπος όμως τη λησμονεί. Και κοιτάζει μονάχα το απ' έξω. Πώς θα ζήσω καλύτερα, πώς θα βγάλω χρήματα περισσότερα. Δεν σκεπτόμεθα την εσωτερική ανάπτυξη. Την τελείωση του ανθρώπου. Ή την περιορίζομε σ' ένα σημείο. Στο μιαλό μας, στο λογικό μας. Πώς θα αναπτύξουμε το μιαλό μας. Να βρούμε μηχανές, να βρούμε εκείνο, το άλλο... Άλλα απ' την άλλη πλευρά, την ηθική τελείωση τη λησμονούμε.

Στο πρόγραμμα του συνεδρίου μας γίνεται λόγος για «ισόρροπη ανάπτυξη». Πρέπει να το πάμε βαθύτερα. Ισόρροπη σημαίνει να υπάρχει ανά-

**Ο Σεβασμ. Κισάμου και Σελίνου
Ειρηναίος ομιλεί για την
ανάπτυξη του Σελίνου**

πτυξη και στον ένα τόπο και στον άλλο. Ισόρροπη ανάπτυξη είναι όμως επίσης να αναπτύσσεις και τον εαυτό σου ισόρροπα. Όχι μόνο τη διανοητική, αλλά και την ηθική σου ανάπτυξη. Και αν υπάρχουν προβλήματα στον κόσμο σήμερα, νομίζω ότι οφείλονται στο ότι ο άνθρωπος έχει αναπτυχθεί διανοητικά, αλλά ηθικά παραμένει στάσιμος. Πίσω. Και δημιουργεί αντιφάσεις στη ζωή του. Αν θέλομε να μιλήσουμε για ισόρροπη ανάπτυξη πρέπει να μιλήσουμε για την ισόρροπη ανάπτυξη του ανθρώπου. Τα άλλα κατόπιν έρχονται. Το πώς θα αναπτύξουμε το χωράφι μας, το περιβάλ-

λον μας, τον τόπο μας, την Επαρχία μας. Άλλωστε, η ανάπτυξη ενός τόπου εξαρτάται πάρα πολύ από την ανάπτυξη του ανθρώπου».

17. Ρωμαιοκαθολικοί ιερείς από το Μιλάνο ενημερώνονται για το Ίδρυμα. Ο Γεν. Διευθυντής τους παραδίδει τον κεραμικό λύχνο της 30ετίας της ΟΑΚ και λάδι από την Κρήτη -ως «έλαιον ειρήνης!- για τον Καρδινάλιο του Μιλάνου Martini, με τον οποίον είχε συνεργασθεί επί έτη, στα πλαίσια των διεκλησιαστικών πραγμάτων KEK/CCEE. Λίγες μέρες αργότερα ο Καρδινάλιος ευχαρίστησε για τη φιλοφρούση αυτή.

1546 27. Συζήτηση παιδαγωγικών θεμάτων γενικού και ειδικού ενδιαφέροντος

Ημερίδα με Προϊσταμένους Διευθύνσεων και Σχολικούς Συμβούλους Α/θμας και Β/θμας Εκπ/σης Κρήτης, καθώς και άλλους Εκπαιδευτικούς.

Αναπτύσσεται χρήσιμος διάλογος με τους Καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών Δημ. Ματθαίου, Αντιπρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, και Αθαν. Παπά, Πρόεδρο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος.

1547 28. Κυριακή της Ορθοδοξίας

Οπως είναι γνωστό, η Κυριακή της Ορθοδοξίας έχει καθιερωθεί ως επίσημη εορτή του Ιδρύματος και ευκαιρία πνευματικής περισυλλογής γύρω από σημαντικά ζητήματα του σύγχρονου εκκλησιαστικού και εθνικού μας βίου.

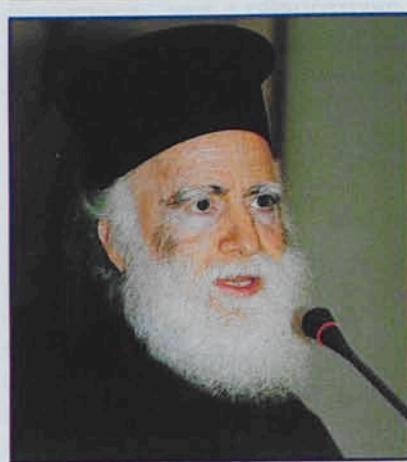
Μετά την τέλεση της θείας Λειτουργίας και την καθιερωμένη λιτάνευση των ιερών εικόνων κατά το βυζαντινό τυπικό, η Χρωδία της Εκκλ. Σχολής Κρήτης υπό τη διεύθυνση του Κων/νου Στεφανάκη έψαλε ύμνους της εορτής στη Μεγάλη Αίθουσα της ΟΑΚ και στη συνέχεια μίλησαν οι Αθαν. Παπάς, με θέμα «η Παιδεία: βακτηρία του ανθρώπου», και Δημ. Ματθαίου με θέμα «η εκπαίδευση στο κατώφλι της νέας Χιλιετίας, δεσμώτης ή άθυρμα της αλλαγής».

Στην εκδήλωση έλαβαν μέρος εκπρόσωποι των Αρχών του τόπου και πλήθος φίλων του Ιδρύματος. Ατυχώς ο Πρόεδρος αυτού Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ει-

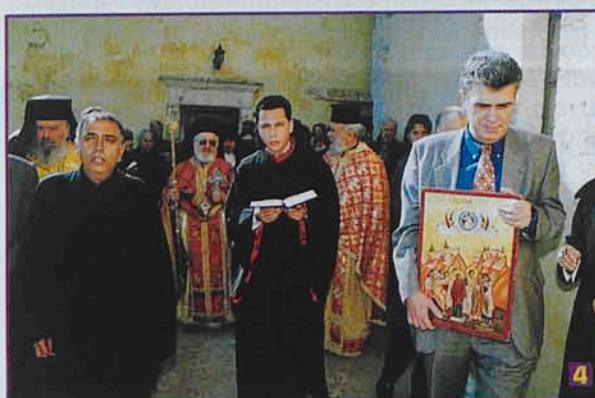
ρηναίος ήταν από τη γρίπη καθηλωμένος στο κρεβάτι. Παρέστησαν όμως τα μέλη του Διοικ. Συμβουλίου της ΟΑΚ, εκ των οποίων ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου Ειρηναίος έκλεισε την εκδήλωση με μεστές παρατηρήσεις και θερμές ευχές για την περαιτέρω πορεία της Ορθοδόξου Ακαδημίας.

«Η Κυριακή της Ορθοδοξίας είναι ορόσημο της ελληνορθόδοξης σκέψης. Και χρειάζεται αυτό το ιστορικό γεγονός, με το εξαιρετο θεολογικό βάθος και την ευλαβή «επιφάνεια» της ιστορήσεώς του, να εμπλουτίζεται πάντοτε από την προοπτική του μέλλοντος και να καθίσταται επίκαιρο. Η Πατερική Λογοτεχνία, άλλωστε, και η θεωρητική υποστήριξη της Εικόνας, ως άλλης μορφής Ιστορίας και Παιδείας, κατά τον Ιωάννη τον Δαμασκηνό, επαληθεύουν με τον καλύτερο τρόπο ότι οι παραδόσεις και οι πολιτισμοί τα βρίσκουν καλύτερα μεταξύ τους μέσα από το διάλογο και την ειρήνη του νηφάλιου νου.»

(Μήνυμα της Ελπινίκης Νικολούδάκη-Σουρή, Σχολ. Συμβούλου Φιλολόγων).

**Ο Σεβασμ. Κυδωνίας
και Αποκορώνου Ειρηναίος
κλείνει την εορτή του Ιδρύματος**

4. Κυριακή της Ορθοδοξίας: Λιτάνευση εικόνων
5. Η Χορωδία της Εκκλησιαστική Σχολής Κρήτης
6. Στην Πορτογαλία (από αριστερά):
Κατερίνα Μαυραντωνάκη, Ηλίας Γιαρένης,
Δήμητρα Κουφάκη, Π. Σαραντόπουλος,
Α. Παπαδερός, Γεώργιος Μαρκαντωνάκης,

Δήμητρα Γαλανοπούλου
(απονομάζει η Αναστασία Καραγιάννη)
7. Από τη συνεδρία των Ελληνογερμανικών
Συλλόγων: Η Πρόεδρος Dr. Sigrid Skarpelis-Sperk
και ο νέος υπόνοιγός Οικονομικών
της Γερμανίας H. Eichel

Η Παιδεία: Βακτηρία του ανθρώπου

«Θα ήθελα, πριν απ' όλα, να χαιρετήσω τον δάσκαλό μου, τον κ. Αλέξανδρο Παπαδερό, που σημάδεψε κι αυτός την πορεία μου. Τον συνάντησα το 1966. Ήμουν τότε ένας νεαρός δάσκαλος, που είχα μπει στη μετεκπαίδευση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Και θυμάμαι πραγματικά το πρότυπο των δασκάλων μας... Είμαι επίσης πολύ ευτυχής που συνάντησα στην πορεία μου τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίο (λυπάμαι πολύ που δεν είναι σήμερα εδώ... χθες πήραμε τις ευλογίες του και τις ευχές του από την κλινική, όπου βρίσκεται). Ο Σεβασμιώτατος, ως Μητροπολίτης στη Γερμανία, έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για μένα σε μια δύσκολη καμπή της ζωής μου. Είμαι ευγνώμων και στον δάσκαλό μου τον κ. Παπαδερό και στον Σεβασμιώτατο.

«Η Παιδεία βακτηρία του ανθρώπου». Κατά ένα μεγάλο ποσοστό οφείλω τη διατύπωση του θέματος της ομιλίας μου στον δάσκαλό μου, στον κ. Παπαδερό.

Γιατί, ο άνθρωπος χρειάζεται μια βακτηρία; Πότε τη χρειάζεται; Οι παλαιότεροι θα θυμόσαστε ότι στο Γυμνάσιο διαβάζαμε ένα κείμενο, όπου ο Οιδίποδας, πηγαίνοντας προς τη Θήβα, συναντά τη Σφίγγα. Του βάζει το αίνιγμα: «τί öστιν 1 τετράπουν καί δίπουν καί τρίπουν γίγνεται;». Τί είναι αυτό που πρώτα με τα τέσσερα, έπειτα με τα δυο και έπειτα με τα τρία πόδια βαδίζει; Η Σφίγγα, όσους δεν έλυναν το αίνιγμα τους κατέτρωγε. Ο Οιδίποδας, που έλυσε το αίνιγμα, είπε: είναι ο άνθρωπος. Στην αρχή έρπει. Μετά ορθώνεται, αναστηλώνεται, (ας χρησιμοποιήσουμε αυτό τον όρο, αφού σήμερα μιλάμε για την αναστήλωση των εικόνων). Κατά το γήρας βακτηρίαν προσλαμβάνει και τρίπους γίγνεται. Όμως, αν για το βιολογικό μέρος της υπόστασης του ανθρώπου χρειαζόμαστε μια βακτηρία, πολύ περισσότερο για την ψυχική μας ανάταση, για την πραγμάτωση και ολοκλήρωσή μας χρειαζόμαστε πολλές βακτηρίες. Μια λοιπόν βακτηρία είναι και η Παιδεία. Γι' αυτό και το θέμα διατυπώθηκε έτσι και είμαι ευγνώμων στον κ. Παπαδερό που με βοήθησε να το διατυπώσω.

Ο Βιολόγος Πόρτμαν υποστηρίζει στις μελέτες του, ότι ο άνθρωπος, σε σχέση με τα ζώα, είναι πρόωρος τοκετός. Το ζώον, όταν γεννάται, έχει πολύ ισχυρά ένστικτα. Και μπορεί να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε κατάσταση. Ο άνθρωπος όμως έχει ανάγκη από αγωγή, από εκπαίδευση, από μόρφωση, από την Παιδεία, που λέμε. Χωρίς την Παιδεία δεν μπορεί να ολοκληρωθεί. Ο Β. Ουγκώ είχε πει: «Όσα έθνη, όσα κράτη δεν θέλουν να έχουν αλλαγές στην Παιδεία,

θα έχουν επανάσταση». Είχε πει ακόμη: «Υπάρχει κάτι πλατύτερο από τη γη και αυτό είναι η θάλασσα. Υπάρχει κάτι πλατύτερο από τη θάλασσα και αυτό είναι ο ουρανός. Τέλος υπάρχει κάτι πλατύτερο από τον ουρανό και αυτό είναι η ψυχή του ανθρώπου!». Είναι, λοιπόν, πάρα πολύ σημαντικό να καταλάβουμε όλοι μας ότι η Παιδεία είναι το πλέον απαραίτητο για να φτάσει ο άνθρωπος στην κορυφή της πυραμίδας...

Ποια παιδεία όμως; Η αληθινή παιδεία! Ο Γάλλος ανθρωπιστής και παιδαγωγός Alien μας λέει ότι η Παιδεία μας είναι ψευτοεπιστημονική και χρησιμοθηρική. Αρχίζει, λέει ο Alien, το οικοδόμημα από τα πατώματα, γιατί αυτά θα κατοικήσει πρώτα, και δεν ενδιαφέρεται για τα θεμέλια. Όμως, είναι πολύ σημαντικό να ξεκινήσουμε από τα θεμέλια. Από την προσχολική αγωγή. Να πάμε στη δημοτική εκπαίδευση και κλιμακωτά να φτάσουμε στο Πανεπιστήμιο. Ό,τι δεν μαθαίνει ο Γιαννάκης, δεν το μαθαίνει αργότερα και ο Γιάννης...

Θα πρέπει λοιπόν το 1999 να δούμε τελείως διαφορετικά την Παιδεία μας. Άλλα με έναν όρο. Ότι δεν θα αποκοπούμε από τις αξίες. Ο Πλάτων λέει χαρακτηριστικά: Παιδεία και δικαιοσύνη αποτελούν θεμέλιον καλής κοινωνίας. Ο δαιμόνιος φιλόσοφος Σωκράτης παρατηρεί: «Οι μέν ένοι εν τοῖς ὄδοῖς, οι δέ ἀπαίδευτοι ἐν τοῖς πράγμασι πλανῶνται». Πράγματι οι ένοι χάνουν τους δρόμους, οι απαίδευτοι μπερδεύονται στα προβλήματά τους. Η Παιδεία, λοιπόν, είναι ο δεύτερος ήλιος για τους ανθρώπους. Η δόξα, η υγεία, τα πλούτη, το κάλλος, όλα καταστρέφονται κάποτε. Μόνον η Παιδεία μένει άτρωτη στο πέρασμα του χρόνου...

Θέλω να κλείσω με λίγες σκέψεις του Μπρέχτ. Γιατί συνέχεια φωνάζουμε ότι κουραζόμαστε. Γιατί παραπονιούμαστε, ότι δεν μπορούμε να μαθαίνουμε καινούρια πράγματα. Τί μας λέει ο Μπρέχτ γι' αυτή μας τη θέση; Ακούστε τον:

«Λες κουράστηκες. Δεν μπορείς πια να μαθαίνεις καινούρια. Πολύ καιρό αγωνίστηκες. Δεν μπορείς πια ν' αγωνιστείς. Άκου λοιπόν: Είτε θες, είτε όχι, σαν δεν μπορείς άλλο να παλαιώψεις, θα γονατίσεις. Λες, πολύν καιρό έλπιζες. Έλπιζες τί; Πως ο αγώνας θάναι εύκολος; Δεν είναι έτσι. Η θέση μας είναι χειρότερη απ' όσο νόμιζες. Είναι τέτοια, που αν δεν καταφέρουμε το αδύνατον, δεν έχουμε ελπίδα. Οι εχθροί μας περιμένουν να κουραστούμε. Οι κουρασμένοι χάνουν τη μάχη!»

(Αποστάσματα από την εισήγηση του Καθηγ. Α. Παπά κατά την εορτή του Ιδρύματος)

Η εκπαίδευση στο κατώφλι της νέας χιλιετίας

«Φοβούμαι ότι δεν έχω την ικανότητα να προβλέπω. Κανένας από τους θηντούς δεν μπορεί από μόνος του να προβλέπει. Πολύ περισσότερο εγώ, που δεν έχω ασκηθεί στη σημείο αυτό. Απλώς είναι η παράδοση

εκείνη, μέσα από τα μάτια της οποίας μπορεί κανένας να πιθανολογήσει τις εξελίξεις.

Βοισκόμαστε στο κατώφλι μιας νέας χιλιετίας. Ενός νέου αιώνα. Δηλαδή σε μια από εκείνες τις ευκαιρίες που έχει ο άνθρωπος να κά-

νει τον απολογισμό της πορείας του. Με συμβολικό τρόπο διαλέγουμε τέτοιες εποχές, τέτοιες ημερομηνίες, για να κάνουμε αυτό τον απολογισμό, ακριβώς για να ξέρουμε που πατούμε. Να ξέρουμε το δρόμο που διανύσαμε και επομένως τις

προοπτικές που ανοίγονται μπροστά μας. Πολύ περισσότερο γιατί βρισκόμαστε, όχι σήμερα, αλλά εδώ και μια τουλάχιστον δεκαετία, μπροστά σε φιλοπατικές και φαγδαίες εξελίξεις, οι οποίες φάνεται να σηματοδοτούν το τέλος μιας εποχής, αυτής που συνηθίσαμε να λέμε μοντέρνα ή, για να χρησιμοποιήσω τον ελληνικό όρο, νεωτερική εποχή, και το κατώφλι μιας νέας εποχής, το κατώφλι ενός νέου κύκλου, που ήδη βαφτίστηκε μετανεωτερικός ή εποχή της ύποτερης νεωτερικότητας, διακρίσεις με ενδιαφέρον μόνον για τους ακαδημαϊκούς ερευνητές. Η ουσία για όλους μας, που ζούμε σ' αυτό τον κόσμο, είναι ότι βρισκόμαστε πράγματι στο κατώφλι, ενός καινούριου αιώνα που άρχισε του-

λάχιστον εδώ και δέκα χρόνια πριν. Ξέρετε ότι οι αναλυτές δεν χωρίζουν χρονολογικά τους αιώνες. Ο 19ος αιώνας άρχισε το 1789 με τη Γαλλική Επανάσταση. Και έληξε το 1914. Ήταν ο μακρύς αιώνας, για τους ιστορικούς εννοώ. Ο 20ός ήταν ο σύντομος, για να δανειστώ τη διατύπωση του Χούσερλ. Ξεκίνησε το '14 και έληξε το '89. Οι ημερομηνίες είναι πάντοτε συμβατικές. Και ήδη βρισκόμαστε στην καινούρια χιλιετία, στον καινούριο αιώνα. Άρα είμαστε στο κατώφλι μιας εποχής που είναι σκόπιμος και πρέπει να απολογισμός για τον οποίον μιλήσα προηγουμένως.

Το θέμα μου είναι η εκπαίδευση, προφανώς στο κατώφλι αυτής της νέας χιλιετίας. Όχι όμως απο-

κλειστικά η κυρίως η ελληνική εκπαίδευση, αλλά η εκπαίδευση στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο. Η Ελλάδα έπαινε προ πολλού να είναι, όπως σχεδόν όλες οι Χώρες του κόσμου, μια αποκομμένη νησίδα μέσα στον παγκόσμιο χάρτη. Συμμετέχουμε στα διεθνή δρώμενα. Επομένως από την άποψη αυτή τα όσα συμβαίνουν στον κόσμο, τα όσα συμβαίνουν στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση και στην παγκόσμια εκπαίδευση, είναι θέματα που μας αφορούν. Ποτέ άλλωστε στο χώρο της εκπαίδευσης, στο χώρο των ιδεών, δεν υπήρχαν νησίδες.

(Απόσπασμα από την εισαγωγή της ομιλίας του Καθηγ. Δ. Ματθαίου κατά την εορτή του Ιδρύματος).

ΜΑΡΤΙΟΣ

10. 20 Λύκειο Κισάμου (ΤΕΛ).

1548 12. Η Ορθοδοξία χθες και σήμερα

Ειδικό πρόγραμμα με Αμερικανούς σπουδαστές (συνοδός ο Καθηγητής Larry Alderink).

18. Γυμνάσιο Σούδας.
19. Πολιτιστικός Σύλλογος Ντερέ.
26. Παιδιά του Κατηχητικού Σχολείου της Ενορίας του Αγίου Ιωάννου Χανίων με συνοδό την π. Εμμ. Τζατζάνη. Γνωρίζουν την ΟΑΚ και ψάλλουν τον Ακάθιστο Ύμνο στο Παρεκκλήσι του Ιδρύματος.
28. Μαθητές του Κατηχητικού Σολείου Συριλίου και γονείς τους με συνοδό τον εφημέριο π. Δημήτριο Παρασκάκη. Ξεναγούνται στο Ίδρυμα από τον Γεν. Διευθυντή. Μπροστά στην εικόνα των

Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, Φωτιστών των Σλαύων, στρέφουν τη σκέψη προς τα θύματα των ανελέητων βομβαρδισμών στη Γιουγκοσλαβία και με φανερή συγκίνηση ψάλλουν πολλές φορές το ΚΥΡΙΕ, ΕΛΕΗΣΟΝ!

28. Μέλη Ενοριών από τη Βεστφαλία.

29. Ομάδα σπουδαστών του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης της Ι. Μητροπόλεως Κυδωνίας και Αποκορώνου επισκέπτεται την ΟΑΚ, ενημερώνεται για το έργο της και συζητά με τον Γεν. Διευθυντή το αντίκειμενο της κατάρτισής τους: Οργάνωση και προώθηση εκδηλώσεων Τέχνης και Πολιτισμού.

Ο Γεν. Διευθυντής έλαβε μέρος στις παρακάτω εκδηλώσεις:

● 24. Ιανουαρίου: Κουστογέρακο, εκδήλωση που οργάνωσε η ΙΔΑΕΚ. Στο ναό του Αγίου Γεωργίου ο Σεβασμώτατος Κισάμου και Σελίνου Ειορηναίος ετέλεσε επιμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του Κυριακού - Δομήνικου Θεοτοκόπουλου - El Greco. Ήταν πιθανώς η πρώτη από την εκδημία του ορθόδοξη εκκλησιαστική τελετή για το μεγάλο τέκνο της Κρήτης, για το οποίον υπάρχουν σήμερα σοβαρές μαρτυρίες, πως είχε διατηρήσει δια βίου την ορθόδοξη πίστη του.

● 31. Ιανουαρίου: Ορκομοσία

του νέου Δημάρχου του Δήμου Κολυμπαρίου Πολυχρόνη Πολυχρονίδη και των λοιπών αιρετών λειτουργών του νεοσύντατου Δήμου.

● 11. Φεβρουαρίου: Επιμορφωτικό σεμινάριο Θεολόγων του Νομού Χανίων στο Ενοριακό Πολιτιστικό Κέντρο των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Ο Σχολικός Σύμβουλος των Θεολόγων Κρήτης Ηρακλής Ρεράκης αναπτύσσει το θέμα: Ο «Άλλος» στη Θεολογία του Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού, ενώ ο Αλέξ. Παπαδερός, με την ιδιότητα του Συμβούλου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ενημερώνει τους Κα-

θηγητές για τις εξελίξεις στο μάθημα της Ορθόδοξης Χριστιανικής Αγωγής στα πλαίσια της νέας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

● ΘΕΑΜΑ ΦΟΒΕΡΟΝ ΚΑΙ ΑΠΑΙΣΙΟΝ!

Στις 14. Φεβρουαρίου ο Γεν. Διευθυντής Αλέξ. Παπαδερός, ανταποκρινόμενος σε πρόσκληση του Δημάρχου και των Πολιτιστικών Φορέων του Ακρωτηρίου, εκφώνησε τον πανηγυρικό λόγο κατά την τελετή μνήμης και τιμής των αγωνιστών στον τόπο εκείνο κατά την τελεύταία Επανάσταση των Κρητών (1897-98) και την ηρωϊκή

αναστήλωση από τον Σπύρο Καγιαλέ της σημαίας που είχαν καταρρίψει οι οβίδες από τα πλοία των τότε «Μεγάλων Δυνάμεων», που είχαν έλθει για να πραστατεύσουν δήθεν την ειρήνη, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία...

Έχοντας στη σκέψη το Κοσσυφοπέδιο και τα διαδραματιζόμενα στο χώρο των Βαλκανίων, καταχωρούμε το παρακάτω απόσπασμα από την ομιλία εκείνη:

«Σε άλλη ανάλογη ευκαιρία είχα τονίσει και επαναλαμβάνω δύο πράγματα, στα οποία πιστεύω ακριδάντα:»

Πρώτον: Ότι τιμούν τον εαυτό τους, όσοι τιμούν τα άξια τημής πρόσωπα και γεγονότα. Και αυτό ισχύει σίγουρα στη σημερινή περίπτωση.

Δεύτερον: Ότι Μνήμη Ηρώων σημαίνει υπόμνηση χρέους.

Χρέος δικό μου δυσεκπλήρωτο, να σταθώ μπροστά σας και να αναθιβάλω «πράματα και θάματα», που δίχνουν ανελέητο φως και ελέγχουν τη σημερινή μας πραγματικότητα, απομική και συλλογική. Μάλιστα σημειρά, Κυριακή της Απόκρεω. Η μνήμη, βλέπετε, ανασηκώνει τις μάσκες. Και μας αναγκάζει να δείξουμε και να δούμε αμοιβαία το αληθινό πρόσωπο μας: Να αναμετρηθούμε, να ζυγιαστούμε και ν' αντέξουμε, αν αντέξουμε!

Επιλογή, ωστόσο, δεν έχουμε άλλη, παρά να αναμετρηθούμε και να μετρήσουμε.

Να μετρήσουμε εχθρούς και φίλους.

Να αναμετρηθούμε με ιδέες και πράξεις.

Να ανακρίνουμε πρώτα τον εαυτό μας, με μέτρο το ήθος και την παρακαταθήκη των αγώνων εκείνων. Δεν ξεγελά ένα τέτοιο μετρόδι. Ελέγχει. Φέρνει οδύνη. Είναι

όμως ο μόνος δρόμος, ο μόνος τρόπος της αληθινής αυτογνωσίας.

Να συγκρίνουμε κατόπιν το τότε και το τώρα του τόπου, απενίζοντας ταυτόχρονα τον μεσογειακό περιγύρο μας, στρέφοντας το βλέμμα κατά το Αιγαίο προπαντός και την Κύπρο, ανακρίνοντας φαινόμενα παρόμοια κατά τη μεριά του Κόσσοβου και όπου αλλού, συγκρίνοντας τους τότε με τους τωρινούς θρασομανείς και «προστάτες» και ωρώντας QUO VADIS - που πηγαίνεις, Κρήτη, πού, Ελλάδα, πώς και προς τί;

Και καλούμεθα μάλιστα, να στοχαστούμε όλ' αυτά και τόσα άλλα κάτω από το αδυσώπητο βλέμμα του Εθνάρχη...

Είναι, ωστόσο, ανάγκη να γίνουν όλα αυτά. Να γίνουν έτσι και όχι αλλιώς. Γιατί, όπως μας μάθαινε στην Αγία Τριάδα ο δάσκαλός μας, ο Σεβασμιώτατος Κισάμου και Σελίνου π. Ειωργαίος, εορτή, κατά τον ποιητή, είναι η σιωπή κατάδυση στον εαυτό μας. Χωρίς ενδοσκόπηση, χωρίς κατάδυση, δεν υπάρχει ανάδυση. Δεν φτάνει στο στόχο της η αληθινή εορτή, στο «ἄνω σχῶμεν τάς καρδίας!»

Ας θυμηθούμε (κατ' αρχήν) τα γνωστά:

9. Φεβρουαρίου 1897

Κατά τη μεριά της Σούδας και της Μαλάξας αρχίζουν το πρώτη αιψιμαχίες ανάμεσα στους δικούς μας και τους Τούρκους. 4-5 οξύθυμοι κατηφορίζουν προς το Μαράθι και πυροβολούν περιπατητικά με τους γκράδες τα τρία τούρκικα πολεμικά καράβια στο λιμάνι! Εκείνα στρέφονται τα κανόνια προς το Ακρωτήρι. Το πυρ γενικεύεται, με επίκεντρο τον Προφήτη Ηλία και τα μετόπισθεν.

Και όλως αναπάντεχα, γύρω στις 3.30 το απόγευμα η ιταλική

ναυαρχίδα δίδει το σύνθημα. Οι Γερμανοί δίχνουν πρώτοι - απαρχή των πολλών ανοιμημάτων τους κατά της Κρήτης. Ακολουθούν και οι άλλοι. Ο προφήτης Ηλίας, ο Κορακιές, το Πινθάρι, το Αρώνι δέχονται τους μύδρους.

«Τό θέαμα ήτο φοβερόν και μεγαλοπρεπός δπαίσιον» σημειώνεται στο Ημερολόγιο του Ακρωτηρίου.

...

Αν ήθελε κανείς να χρησιμοποιήσει εδώ του θεάτρου τη γλώσσα, πολλές θα είχε στη διάθεσή του λέξεις, παραστάσεις και εικόνες. Μπροστά μας το σκηνικό από τον Αη-Λιά προς την πόλη και τον Κόλπο των Χανίων και τον κάμπο που ανηφορίζει ψηλά στις Μαδάρες. Ρομαντικό, πανόμοιρο σήμερα. Γκρίζο τις ημέρες εκείνες, ανακαιδωμένο, μιαροκαπνισμένο, μανισμένο. Πολλοί στη σκηνή. Ακόμη πιό πολλοί στα παρασκήνια, τα κοντινά και προπαντός τα μακρινά, από την Πόλη ως το Μόσκοβο και τη Βιέννη, τη Ρώμη, το Παρίσι, το Λονδίνο και ακόμη παραπέρα. Είναι παρούσες, βλέπετε, δήθεν «προστάτες», οι Δυνάμεις των μεγάλων, μαζί με τις μεγάλες τους αδυναμίες, με πρώτη την αδιάντροπη υποκρισία. Που άλλη στο μιαλό της έγνοια δεν έχει από το πώς θα στενοχωρεθεί λιγότερο ο κανακάρης των Χριστιανών της Ευρώπης, τότε και τώρα, ο Σουλτάνος. Βολεμένοι και ασφαλισμένοι στα καράβια τους οι Ναάρχοι, αφρουγκάζονται τους υποβολείς, διαβουλεύονται για το κοινό, δήθεν, συμφέρον, μηχανεύονται, ωστόσο το δικό του ο καθένας.

● 16. - 22. Μαρτίου: Υπηρεσιακό ταξίδι στο εξωτερικό. Ειδικότερα:

Περισσότερες Ορθόδοξες Ακαδημίες στην Ευρώπη;

Στην Casa Cares, ένα χριστιανικό Ίδρυμα περιοχή της Φλωρεντίας, πραγματοποίησηκε η τακτική συνεδρία της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνδέσμου των Χριστιανικών Ακαδημιών της Ευρώπης, στην οποία έλαβε μέρος και ο Αλέξ. Παπαδερός, ως μέλος της Επιτροπής (6.-9. Μαρτίου).

Τα μέλη της εξέφρασαν ομόφωνα και με πολλή θέρμη την ικανοποίησή τους για την επήσια Γεν. Συνέλευση του Συνδέσμου, που πραγ-

ματοποιήθηκε τον περασμένο Οκτώβριο στην ΟΑΚ, με αφορμή τη συμπλήρωση τριακοντατούς λειτουργίας αυτής (ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ 51/1998, σελ. 416). Μεταξύ των θεμάτων που συζητήθηκαν ήταν και έκθεση του Γεν. Διευθυντή της ΟΑΚ για τις προσπάθειες που καταβάλλονται προς την κατεύθυνση της ίδρυσης και λειτουργίας περισσότερων Ορθόδοξων Ακαδημιών και την ανάπτυξη ανάλογων δραστηριοτήτων στην Ευρώπη.

Einmal Griechen, immer Griechen!

Aνταποκρινόμενος σε ευγενή πρόσκληση της Προέδρου του Συνδέσμου των Ελληνογερμανικών Συλλόγων της Γερμανίας (Vereinigung Deutsch-Griechischer Gesellschaften) Δρος *Sigrid Skarpelis-Sperk*, μέλους του γερμανικού Κοινοβουλίου, ο Αλέξ. Παπαδερός έλαβε μέρος στην ετήσια Γεν. Συνέλευση του Συνδέσμου στην πόλη Wiesbaden (12.-14. Μαρτίου) και ενημέρωσε τα μέλη του για το έργο της Ορθοδόξου Ακαδημίας και για τις προοπτικές πιο αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ του Ευρωμεσογειακού Κέντρου Νεότητας και του Συνδέσμου (προγράμματα νεολαίας). Ατυχώς, η δράση του Συνδέσμου, της προϊκισμένης με πολλές ικανότητες και ζήλο για τα ελληνογερμανικά πράγματα Προέδρου του, αλλά και οι πολλαπλές εκδηλώσεις των κατά τόπους Συλλόγων που απαρτίζουν το Σύνδεσμο δεν είναι γνωστή στην Ελλάδα, τουλάχιστο στο βαθμό που θα έπρεπε. Για το γεγονός αυτό δεν μπορούμε βέβαια να είμαστε υπερήφανοι, όπως και για το ότι δεν είναι ιδιαίτερα εμφανής σ' αυτόν η παρουσία των Ομογενών της Γερμανίας. Αν δε, όπως φαίνεται, δεν γίνεται επαρκής αξιοποίηση των δυνατοτήτων του Συνδέσμου, υπάρχουν σήγουρα ευθύνες, που οφείλουν να τις συνειδητοποιήσουν όσοι τις φέρουν.

Στα πλαίσια της σύναξης αυτής ο Αλέξ. Παπαδερός είχε την ευκαιρία προσωπικής επικοινωνίας με τον Πρόεδρο του Diakonisches Werk, Stuttgart, πάστορα *Jürgen Gohde*, τον οποίον ενημέρωσε για το ετοιμαζόμενο από την ΟΑΚ παγκόσμιο συνέδριο «ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ 2000», στα πλαίσια του προγράμμα-

τος της I. Συνόδου Κρήτης και του Οικουμενικού Πατριαρχείου για το ιωβηλαίον.

Κατά τη συνεδρία του Σαββάτου, 13. Μαρτίου, προσήλθε και χαιρέτησε τους συνέδρους ο εκ των μελών του τιμητικού Προεδρείου του Συνδέσμου *Hans Eichel*, πρώην εκπαιδευτικός από το Kassel (57 ετών), μέχρι τώρα Πρωθυπουργός του Ομοσπονδιακού Κρατιδίου Hessen-Nassau, ο οποίος επιλέχτηκε από τον Καγκελάριο *Gerhard Schröder* ως νέος Υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας, σε αντικατάσταση του *Oskar Lafontaine*, που παραιτήθηκε αιφνιδιαστικά από την Προεδρία του Κόμματος, το Υπουργείο και το βουλευτικό αξίωμα.

Ο *H. Eichel* έπλεξε το εγκώμιο των αδελφών Σημίτη (Σπυρίδωνος και Κωνσταντίνου), που συνδέονται με την περιοχή, μήλησε με θέρμη για την Ελλάδα και το έργο του Συνδέσμου και των Συλλόγων και συνόψισε τα φιλικά προς τη Χώρα και το λαό μας αισθήματα στη φράση: *Einmal Griechen, immer Griechen!* Δηλαδή, κατά λέξη: Μια φορά Έλληνας, πάντα Έλληνας. Με άλλα λόγια: Αγάπησες μια φορά την Ελλάδα, την αγαπάς πάντα! Σε μια εποχή, που οι Φιλέλληνες έχουν γίνει σπάνιον είδος, τέτοια λόγια επιτρέπουν κάποια αισιοδοξία. Μάλιστα όταν η Ελλάδα δεν νοείται μόνο σε σχέση με την ένδοξη αρχαιότητα, αλλά στη διαχρονική της πορεία, η δε συμπάθεια βεβαιώνεται και στην καθημερινή, και ιδιαίτερα στην πολιτική πρακτική.

Δρόμοι του Μοναχισμού

Σε προηγούμενα τεύχη των ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ (34/1994, 39/1995, 44/1997, 46/1997, 48/1998, 50/1998) ενημερώσαμε τους αναγνώστες μας για το πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης με τον παραπάνω τίτλο, στο οποίο μετέχουν πέντε Χώρες-μέλη του Συμβουλίου. Την Ελλάδα εκπροσωπεί το Υπουργείο Πολιτισμού, που, μαζί με το Συμβούλιο της Ευρώπης, έχουν αναθέσει την εφαρμογή του προγράμματος στην ΟΑΚ. Οι 30 μεταπτυχιακοί σπουδαστές, που έχουν επλέγει από τις πέντε Χώρες, έλαβαν ήδη μέρος στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες του προγράμματος στη Γαλλία, την Ελλάδα (ΟΑΚ, Μάρτιος 1998) και τη Νορβηγία. Από 12. μέχρι 25. Μαρτίου οι σπουδαστές παρακολούθησαν τα σχετικά μαθήματα και τις λοιπές δραστηριότητες στην Πορτογαλία, όπου την ευθύνη φέρει το Ίδρυμα Convento da Orada. Ο Διευθυντής του Ιδρύμα-

τος *Joao Rosado Correia*, διακεριμένος Καθηγητής της Αρχιτεκτονικής στο Πολυτεχνείο της Λισσαβώνας, η κόρη του *Marianna*, επίσης Αρχιτέκτων, η *Aρχαϊολόγος Margarida Ataide* και οι λοιποί συνεργάτες του κατάφεραν να αναστηλώσουν ένα ερειπωμένο ωμαιοκαθολικό Μοναστήρι και να το αναδείξουν σε δραστήριο πολιτιστικό φορέα της Πορτογαλίας.

Μέρος του προγράμματος παρακολούθησε και ο Γεν. Διευθυντής της ΟΑΚ Αλέξ. Παπαδερός (14.-21. Μαρτίου), που είναι μέλος του Διεθνούς Επιστημονικού Συμβουλίου που έχει συγκροτηθεί για την εφαρμογή του προγράμματος και Συντονιστής αυτού για την Ελλάδα. Στην πόλη Evora οι μετέχοντες επισκέφθηκαν τα σπουδαία μνημεία της πόλης, έλαβαν μέρος σε δεξιώση που παρέθεσε στο λαμπρό μέγαρο της έδρας του ο Περιφερειάρχης Dr. *Jose Ernesto D' Oliveira* και ξεναγήθηκαν από τον

μόνιμο κάτοικο της πόλης (και Πρόεδρο της Ελληνικής Κοινότητας της Πορτογαλίας) *Panagiotis Sarantopoulos* στις ανασκαφές που διενεργεί στο υπόγειο του Δημαρχείου, όπου επανέφερε στο φως ιδιαίτερου ενδιαφέροντος ευρήματα ωμαιϊκών χρόνων. Ο Αλέξ. Παπαδερός επεκοινώνησε με τον Πρέσβη της Ελλάδας στη Λισσαβώνα *Γεώργιο Γεννηματά*, τον οποίον ενημέρωσε για την ελληνική συμμετοχή στο πρόγραμμα, που θα ολοκληρωθεί στη Ρουμανία τον προσεχή Ιούλιο.

Η Μάνια Γρηγορ. Λαρεντζάκη που γεννήθηκε στο Graz της Αυστρίας, όπου σπούδασε Παιδαγωγικά, Αγγλική και Γερμανική Φιλολογία και Ιστορία της Τέχνης, ήλθε για μόνιμη εγκατάσταση στην Κρήτη και από 1/1/1999 προστέθηκε στο επιστημονικό προσωπικό της ΟΑΚ. Ευχόμεθα να ευλογεί ο Θεός τη ζωή και το έργο της.

Ευρωμεσογειακό Κέντρο Νεότητας (EKN)

● 17.-30. Ιανουαρίου: 18 νέοι και 2 Καθηγητές από τη Σχολή Κηπουρικής Τοπίου του Mainz, στα πλαίσια επιμορφωτικού προγράμματος, ασκούνται στη λιθοδομή, συμπληρώνοντας τμήματα του υπαίθριου Θεάτρου στο EKN.

● Συνεχίσθηκε και αυτή τη χρονιά το όργανο και η σπορά κατά τον παραδοσιακό τρόπο, με συμμετοχή σχολείων της περιοχής.

● Αναμένεται ομάδα Καθηγητών και Φοιτητών του Πολυτεχνείου του Graz, που θα αναπροσαρμόσουν την αρχιτεκτονική μελέτη του Κέντρου.

● 6. Φεβρουαρίου: Υπό την Πρεδρία του Σεβασμού. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίου πραγματοποιείται συνεδρία της Διοικούσας Επιτροπής του EKN, κατά την οποία εξετάζεται η όλη πορεία του Κέντρου και καθορίζονται οι περαιτέρω αναγκαίες ενέργειες.

● 22. Μαρτίου: Δεντροφύτευση (κυπαρίσσια) με τη βοήθεια Αμερικανών Σπουδαστών της Σχολής N. Γερμανάκου.

Ευχαριστούμε όλους τους ανά τον κόσμο σεβαστούς και καλούς μας φίλους, που, σε εντυπωσιακά υψηλό αριθμό, εξέφρασαν με ποικίλους τρόπους τα αισθήματα και τις ευχές τους προς το Ίδρυμα, τον Σεβασμιώτατο Πρόεδρο, τα μέλη του Συμβουλίου,

τον Γεν. Διευθυντή και τους συνεργάτες του για τη συμπλήρωση 30 χρόνων λειτουργίας της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης (OAK).

Βιβλία που συνιστούμε:

● ΛΟΓΟΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΙ. Παναγιώτη Γεννηματά, ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΛΑΩΝ, ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ. Μια ματιά στο μέλλον της Ευρώπης και του κόσμου. Εκδόσεις OAK, 1998 (αποστέλλεται από την OAK με αντικαταβολή, δοχ. 700).

● Σοφοκλή Γ. Δημητρακόπουλον, Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ. Η πρώτη ἄγια μορφή τῶν καιρῶν μας, Αθήνα 1998.

● ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης. Προνοίᾳ Σεβασμ. Μητροπολίτου Πέτρας Νεκταρίου και ἐπιμελείᾳ Ἀρχιμ. Εὐγενίου Ἀντωνοπούλου, Νεάπολις 1998.

● Μιχαήλ Στάϊκου, Μητροπολίτου Αύστριας, Γερμανός Καραβαγγέλης, Μητροπολίτης Ἀμασείας και Ἐξαρχος Κεντρίου Εύρωπης (1924-1935), Θεσσαλονίκη 1998 (διδακτορική διατριβή, για την οποία συγχαίρομε και από τη θέση αυτή τον Σεβασμιώτατον).

Απολογισμός ΟΑΚ 1997

Έσοδα	Έξοδα
Τακτικά 92.304.382	Τακτικά 230.936.428
Έκτακτα 143.162.320*	Έκτακτα -
	Αποσβέσεις 4.530.274

Ανακεφαλαίωση: Έσοδα 235.466.702

Έξοδα 230.936.428 - Πλεόνασμα 4.530.274.

* Περιλαμβάνονται 137.990.969 δοχ., από επιχορήγηση ΥΠΕΘΟ για ανέγερση του Συνεδριακού Κέντρου.

*Στον φίλον αναγνώστε
αντί «Διαλέγων Καταλλαγή»,
απενένοιγμε εγκάρδιες
Παρακαλεῖτε Εννέα*

Παρακαλούμε τους φίλους αναγνώστες να μη λησμονούν, ότι το περιοδικό στηρίζεται στην αγάπη και τη συνδρομή τους. Ευχαριστούμε, όσους είχαν πρόσφατα την ευαισθησία, να προσφέρουν ποσά ανώτερα της συνδρομής.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ

Τοπικιαίο περιοδικό
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

73006 Κολυμπάρι-Χανιά
Τηλ.: 0824/22245 - Fax.: 0824/22060

E-mail: oac@otenet.gr

ISSN 1105-7017

Εκδότης - Δ/ντης Συντάξεως:
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΕΡΟΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΜΙΧ. ΓΕΩΡΒΑΣΑΚΗΣ Ο.Ε.
Χανιά - Τηλ.: 0821/92482

Επίσημα συνδρομή 1.500 δοχ. - Εξωτερικού 20 δολ.
Εμβάσματα: ΑΤΕ-Χανιά, Λογαρ. 37704003260-96

Τιμή τεύχους 400 δοχ.

Γίνονται δεκτές προαιρετικές εισφορές

Για τα μη ενυπόγραφα κείμενα την ευθύνη
έχει ο Διευθυντής Συντάξεως